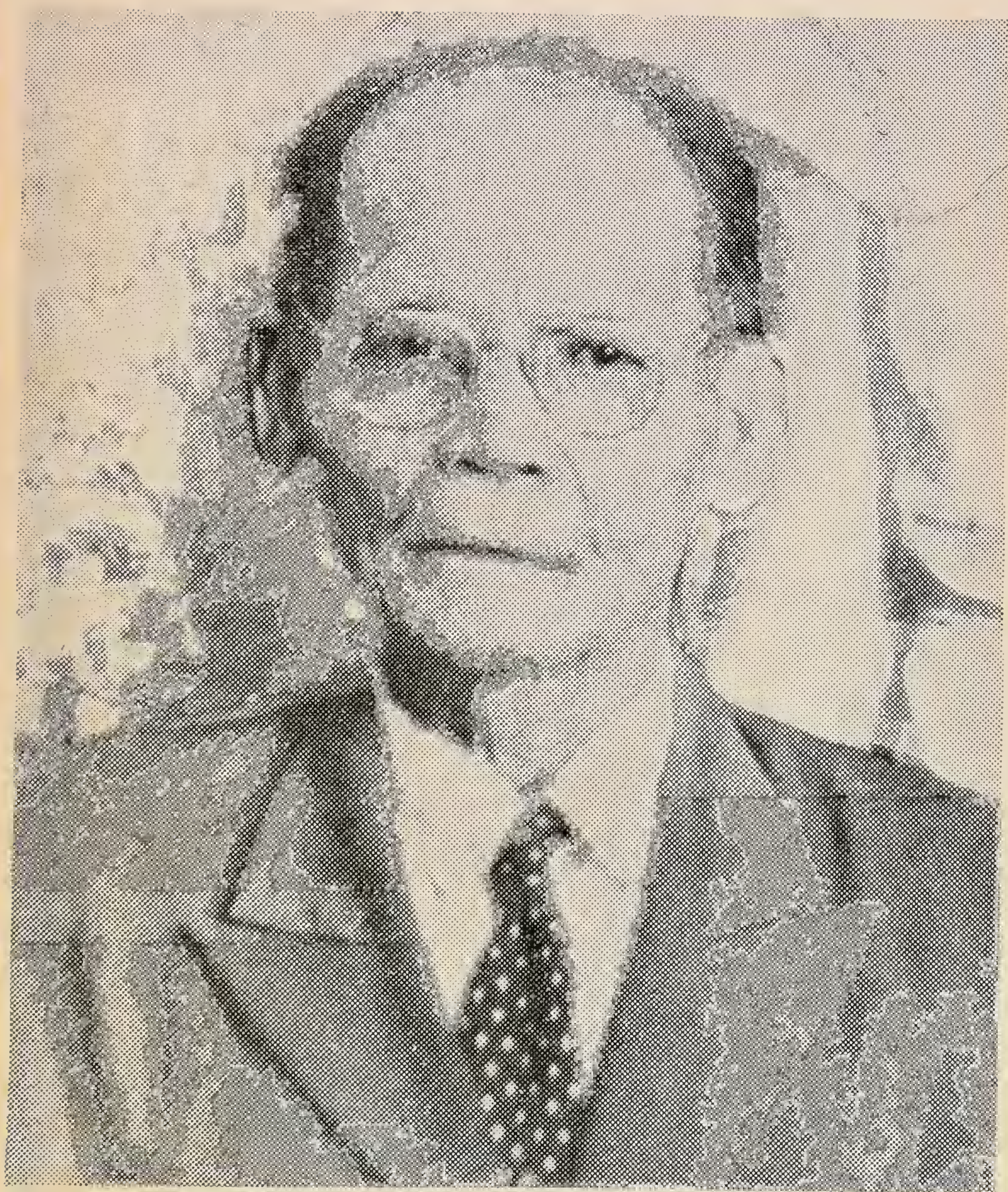
คุณพ่อพิน ธรรมกิจ

๑ เมษายน ๒๕๑๔

๖๒๐๒.

คุณพ่อพิน ธรรมกิจ

ชาตะ ๑๕ มกราคม ๒๔๓๓

มรณะ ๑ มกราคม ๒๕๑๔

ประวัติย่อ

นายพิน ธรรมกิจ

นายพิน ธรรมกิจ เกิด พ.ศ. 2433 เป็นบุตรคนที่ ๔ ของนายเลียบ และนางทรัพย์ เมื่ออายุ ๒๖ ปี ได้ทำการสมรสกับ นางเจือ มีชีพกิจ ที่ตำบลหัวแหลม จังหวัดอยุธยามีบุตรธิดา ด้วยกัน ๖ คน

๑ นางพิม จันทร์ปรุง
๒ นางเพี้ยน ธรรมกิจ
๓ นางประไพ พิชัยกุล
๔ นางอัมพวา สุขกมล
๕ นายชุมพร ธรรมกิจ
๖ นางเพลิน ธรรมกิจ

และมีหลาน ๓๖ คน เหลน ๔ คน

นายพิน ธรรมกิจ ไม่มีโรคประจำตัวเลย ได้ถึงแก่กรรมที่บ้านเลขที่ ๒/๑๔ ต. ลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา เมื่อวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๑๔ เวลา ๒๒.๓๕ น. รวมอายุ ๘๑ ปี

ขอกราบขอบพระคุณ บรรดาท่านผู้ใหญ่ที่เคารพนับถือ ตลอดจนญาติและมิตรที่รัก ที่ได้กรุณาให้เกียรติมาร่วมงานครั้งนี้ หากมีสิ่งใดขาดตกบกพร่องประการใด เจ้าภาพขอกราบอภัยไว้ ณ ที่นี้ด้วย

เจ้าภาพ

พ่อของลูก

พ่อจ๋า พระคุณนั้นสุดจะหาสิ่งใดเหมือน
น้ำใจพ่อโชติช่วงดังดวงเดือน
เตือนให้ลูกกตัญญูมิรู้วาย
พ่อรักลูกแสนหวงเหมือนดวงใจ
ตีด่าก็เพื่อให้ลูกได้ดี

พ่อจ๋า ลูกขอให้วิญญาณของพ่อนั้น
สู่สวรรค์ชั้นฟ้า เกษมศรี
พระคุณพ่อจำมั่นไว้ในฤดี กว่าชีวีลูกลับดับตามเอย

ประไพ พิชัยกุล

คำไว้อาลัย

คุณพ่อพิน ธรรมกิจ

ในสมัยที่คุณพ่อมีชีวิตอยู่ ท่านได้ประกอบอาชีพเป็นผู้ค้าของเก่าทุกชนิด โดยเฉพาะที่ชำนาญมากคือ ให้เช่าพระบูชา พระพุทธรูป พระเครื่อง ตั้งแต่ขนาดองค์ใหญ่ถึงองค์เล็ก ๆ ถือหลักการค้าเลี้ยงครอบครัวตลอดมา

พระที่ท่านให้เช่า เมื่อมีผู้สนใจมาถามว่า พระนี้เก่าไหมท่านจะตอบว่า เก็บไว้นาน ๆ ไปก็เก่า ผู้ซื้อจะสนใจในคำพูดแล้วต่อรองราคา ต่อเท่าไรเป็นขายทันที ไม่ยอมให้ออกไปมือเปล่า

คุณพ่อท่านมีความเมตตาโอบอ้อมอารีต่อบุตรทุกคน พูดด้วยคำไพเราะ แม่หนู... ...พ่อหนู........ทุกคำไม่เคยบริภาษลูก ๆ ให้คติลูก ๆ ไว้คำหนึ่งว่า "รักดีหามจั่ว รักชั่วหามเสา" ลูกๆได้จำคำสอนของท่านและปฏิบัติตามก็ได้ผลดี

คุณพ่อท่านมีจิตเมตตาต่อบุคคลอื่นเสมอ มีครั้งหนึ่ง สินค้าของท่านมีหลายสิ่งหลายอย่าง มีบุคคลอื่น

มาชมแล้วขะโมยของท่านไป แล้วผู้นั้นกลับนำมาขายให้ท่าน ท่านก็รับซื้อไว้ ได้ถามท่านว่าทำไมจึงรับซื้อของตนเองไว้ ท่านตอบว่าก็เขามีความโลภอยากได้ก็รับซื้อเขาไว้

คุณพ่อไม่โกรธไม่จองเวรใคร วันหนึ่งลูกจ้างในบ้านกระทำความผิดมาก ท่านให้ลูกจ้างคนนั้นออกไป แล้วลูกจ้างมาดักทำร้ายท่านได้รับบาดเจ็บสาหัสถึงกับแพทย์ให้เข้าห้องดับจิต แต่เดชะบุญที่คุณแม่ไปเห็นเข้าจำได้ว่าเป็นคุณพ่อเห็นว่ายังไม่มรณะ จึงไปตามแพทย์มาทำบาดแผลและเยียวยา จนหายเป็นปกติ ท่านไม่ยอมร้องทุกข์กับเจ้าหน้าที่ตำรวจว่าใครทำร้าย ทั้ง ๆ ที่ท่านรู้ตัวคนทำร้าย

คุณพ่อท่านเป็นผู้ที่ไม่ยินดียินร้ายมากเกินไป ครั้งหนึ่งท่านฝากของหลายอย่างมอบให้ญาตินำมาขาย แต่ญาตินำเงินที่ขายได้ไปใช้เสียหมด ไม่ส่งคืนหลายพันบาทท่านมิได้ว่าอะไร

คุณเพ่อชอบทำบุญใส่บาตร ท่านใส่บาตรเป็นกิจวัตรประจำวัน เป็นผู้ไม่เศร้าโศรกพูดคำขบขันอยู่เสมอ คุณพ่อท่านเป็นผู้มีอนามัยดี จะแสดงท่าฤาษีดัดตนเป็น

ประจำ ก่อนจะอาบน้ำ เพื่อให้ร่างกายเคลื่อนไหว ไปไหนมาไหนชอบเดิน หากมีใครถามว่าทำไมจึงไม่ขึ้นรถ ท่านจะตอบว่าเดินไม่เสียอัฐ ได้ออกกำลังด้วย จึงเป็นเหตุทำให้ท่านอายุยืนถึง ๘๑ ปี

คุณพ่อเป็นผู้ที่รักลูกและภรรยามาก เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๘ ภรรยาท่านได้ถึงแก่มรณะ ณ. โรงพยาบาลด้วยโรคฝีร้าย ท่านได้อุ้มศพภรรยาท่านขึ้นรถเจ๊ก (รถลาก) จากโรงพยาบาลมาที่บ้าน ทำพิธีทางศาสนาที่บ้าน โดยมิได้มีความรังเกียจภรรยาของท่านเลย ๆ

คุณพ่อท่านจะไปเยี่ยมลูกหลานตามบ้าน เพื่อถามทุกข์สุขท่านไม่เบียดเบียนลูกหลาน ใครจะเอื้อเฟื้ออย่างไรก็ตามใจ ท่านไม่เคยปริปากพูด เพราะท่านได้ประกอบการค้าขายตลอดมาจนถึงมรณะ

เมื่อท่านมาจากลูก ๆ หลาน ๆ ไป จึงทำให้ลูกว้าเหว่ และคิดถึงท่านอยู่ทุกขณะ วันที่ท่านถึงมรณะท่านนอนหลับตา เสมือนท่านนอนหลับ ลูก ๆ ไม่คิดว่าท่านจากพวกเราไปแล้ว ลูก ๆ ได้แต่เฝ้ามองคอยว่า เมื่อไรอีกนานเท่าไรท่านจะตื่นขึ้นมา หากชาติหน้ามีจริง ขอให้คุณพ่อมาเป็นคุณพ่อของลูก ๆ อีกทุกชาติไป.

มนุษย์ตัวอย่าง

ครั้งหนึ่งเจ้าจอมราชา องค์สิทธาตุถา ราชา แห่งแคว้นอริยวงศ์ ในจิตให้คิดพิศวง ถึงกายพระองค์และสัตว์ในโลกนานา ตลอดถึงสัตว์ดิรัจฉา มนุษย์เทวา คนธรรพ์สุบรรณนาคินทร์ ส่ำสัตว์ทั่วด้าวแดนดินจะอยู่นั่งกิน มิได้สบายไปนาน เกิดแก่เจ็บตายเบียนผลาญ อายุมินาน บ่ทานต่อมรณภัย เกิดแล้วก็แก่เจ็บไข้ บัดเดี๋ยวก็ตาย มากมายหลาก ๆ นักหนาปางนั้นหน่อเนื้อศาสดา ดำริตริหา เหตุผลแยบยลเป็นไฉน คิดแล้วพิจารณาไป ตามทำนองใน ดวงจิตพินิจใคร่ครวญ เห็นสัตว์ในโลกทั้งมวล มิรู้การควร ของสัตว์ที่ม้วยอาสัญ ไม่รู้ต้นปลายสำคัญว่าใครผู้สรร ผู้เสกผู้แสร้งแต่งมา มาเกิดมาตายนักหนา เห็นอยู่กับตา ไม่ว่าผู้ดีเข็ญใจ ถึงตัวของเรานี้ไซร้ ก็จะต้องตาย เหมือนมนุษย์ทั้งผอง ตัวเราต้องนึกตรึกตรอง แสวงหาช่อง นำตนให้พ้นเจากตายเพ่งพินิจด้วยจิตแยบคาย จึงรู้โดยนัย อุปไมยมี

เปรียบเทียบกัน มีร้อนมีเย็นสองสถาน เป็นของแก้กัน มีอยู่ประจำธรรมดา มืดแล้วสว่างมีมา ในโลกโลกา มีแก้กันอยู่สองสถาน บางทีจะมีบันดาล มีของแก้กัน กับแก่เจ็บตายอยู่นี้ โพธิสัตว์ตริโดยเห็นดี นึกไปอีกที ตัวเราก็เป็นกษัตรา สมบัติศฤงคารนานา บริวารกัญญา แต่ล้วนนวลนางสาวศรี ขับร้องบำเรอมากมี แต่ล้วนสตรี บำรุงพนอล่อกาม จะอยู่อย่างนี้ไม่งาม เพราะจิตคิดทราม เดี๋ยวรักเดี๋ยวชังกังวล ธุลีกิเลสระคน แสวงหาผล เห็นว่าจะยากนักหนา ด้วยนางสาวศรีกัญญา ล้อมหลังล้อมหน้า รึงรัดสกัดแสกง นึ่งคิดด้วยจิตแสวง ปัญญาพลิกแพลง ก็พบจุดหมายปลายทาง นั่นแน่นั่นคือหนทาง ผนวชตามอย่าง เหมือนพวกชฎิลฤาษี บรรพชานั่นแหละเป็นดี ปราศจากธุลี ควรแก่ผู้หวังโพธิญาณ พระองค์ทรงตริมินาน องค์พระภูบาล พระทัยกระหยิ่มยินดี รอดแล้วตัวเราคราวนี้ พระปิ่นธรณี น้ำจิตระรื่นชื่นบาน อยู่มามิช้ามินาน องค์พระจอม-

อารย์ หาช่องจะออกบรรพชา เมื่อนั้นองค์พระราชา ผู้มียศฐา คิดหนีจากราชบัลลังก์ จำเราจะต้องไปยังห้องพระน้องนาง พิมพาผู้เป็นมเหษี ครั้นแล้วองค์พระภูมี เสด็จจรลี ไปยังปราสาทนวลนาง แลเห็นนารีลำอาง กายกรนอนวาง ท่าทางก้าวก่ายย้ายยัก พระองค์ทรงเห็นประจักษ์ แลดูหลาก ๆ ปรากฏดังป่าช้าผี องค์พระผู้จอมธรณี เลยเสด็จไปที่ พิมพาบรรทมสมหมาย ทอดพระเนตรแลดูอรทัย กำลังหลับไหล อยู่กับโอรสราหุล ผุดผ่องดังทองนพคุณเหมือนกะจะทูล ทัดทานด้วยน้ำใจภักดิ์ พระจอมมุนีมีศักดิ์ หัวใจหวาก ๆ จำใจจำพรากจากนวล คิดไปแล้วให้รัญจวน พระคิดทบทวน จึงประจักษ์ในเรื่องรักซัง ถึงเวลาแล้วต้องจากนาง ครั้นพี่ถึงฝั่งจะกลับมารับเทวี พี่เห็นสัตวโลกมากมี มาหลงโลกีย์ หมกมุ่นอยู่ด้วยกามา มาตายถมพื้นพสุธา มัวหลงตัณหาเอาโลกที่อยู่เป็นตน เป็นทุกข์เร่าร้อนอลวล เกิดตายสับสน ตกอยู่ในวัฏฏสงสาร ตัวเราหมายโพธิญาณ

จำนงมานาน หวังรื้อขนสัตว์มากมี ให้พ้นจากโลกโลกีย์ ได้สุขสวัสดี ไม่แก่เจ็บตายต่อไป ครานั้นองค์เจ้าท้าวไทย ก็เบิกบานใจ หวังให้สัตว์พ้นทุกข์ เสด็จจากนางพิมพา ลงจากปรางปรา ทรงม้ากัณฐัศว์มีศรี นายฉันท์ตามเสด็จภูมี ออกจากบุรี มุ่งหน้าไปหาโพธิญาณ บรรลุถึงฝั่งชลธาร ชื่ออโนมาน นทีที่จุดประสงค์ ครั้นถึงสมเจตจำนง หน่อเนื้อพุทธองค์ เสด็จลงจากม้าพลัน ทรงหยิบเอาพระแสงขรรค์ ตัดโมฬีพลัน แล้วจึงอธิษฐานทันใด ถ้าแม้เราจะต้องได้เป็นพระจอมไตร ขอให้เส้นพระเกษ ของเราอย่าตกธรณี ลอยสู่วิถี ยังที่อากาศเวหา ครานั้นก็สมจินดา องค์ท้าวอินทรา ก็มารับเอาด้วยพลัน บรรจุไว้ยังเมืองสวรรค์ เทวาอนันต์ มาถกราบมาไหว้บูชา ครั้นแล้วองค์พระราชา แปลงกายกายา ทรงผนวชตามเพศฤาษี นุ่งห่มกาสาวด้วยดี ดูงามมีศรี ผุดผ่องดังทองนพคุณ เจ็ดวันพระผู้ทรงบุญ กุศลเพิ่มพูน มิได้เสวยอาหาร อยู่เย็นเป็นสุขสำราญ สุขใดจักปาน ยิ่ง

ด้วยความสุขบรรพชา เมื่อนั้นหน่อเนื้ออรหา จึงใช้ปัญญา ทรงพระดำริตริตรอง เลือกค้นไปตามทำนอง จึงแลเห็นช่อง ที่จะแสวงหาผล คิดได้โดยใช้แยบยล หน่อเนื้อทศพล ก็แจ้งด้วยพระปัญญา จำเราจะต้องศึกษา ผู้รู้ครูบา ที่เขาพากันนับถือ จะสมดังเขาเล่าลือ หรือว่านับถือ ตาม ๆ กันไปอย่างนั้น คิดแล้วองค์พระจอม–ธรรม์ ไปยังอาจารย์ อาฬาระดาบสฤาษี เล่าเรียนวิชชาที่มี ที่พระฤาษี จนหมดความรู้นานา ครั้นแล้วองค์หน่อศาสดา จึงได้ไปหา อุทกะดาบสมุนี เรียนร่ำไปตามคัมภีร์ องค์พระฤาษี ก็หมดความรู้ให้เรียน พระองค์เพ่งด้วยความเพียร จึงรู้การเรียน นี้ไม่ใช่ทางโพธิญาณ เมื่อนั้นองค์พระจอมอารย์ ดำริตริพลันจะค้นหาความดับทุกข์ เพื่อสัตว์จะได้เป็นสุข พ้นยากจากทุกข์ เป็นสุขเกษมเปรมปรีดิ์ พระองค์ก็ทรงยินดี จึงไปสู่ที่ แสวงหาพระโพธิญาณ เพื่อได้บรรลุอรหันต์ องค์พระจอมอารย์ ทดลองต่าง ๆ นานา ทำใจลึกซึ้งนักหนา ด้วยญาณปัญญา ยักท่าจิตแนบแยบคาย

ตรวจค้นเพื่อคลดังหมาย สิทธาตุจอมชาย มิได้ยอมท้อถอยหลัง ตั้งสัตย์โดยระมัดระวัง มิได้พลาดพลั้ง เพื่อให้ถึงฝั่งนฤพาน พระตรึกลึกซึ้งในขันธ์ ตรวจค้นค้นดั้น ช่างนานแสนนานนี่กระไร พระทัยตั้งมั่นไม่หวั่นไหว สังรวจตรวจไป หวังให้สำเร็จโมกขธรรม โพธิสัตว์ผู้น้ำใจงาม วนเวียนเพียรทำ มิได้ประมาทพลาดพลั้ง ทั้งตรองทั้งตริสติตั้ง ลองค้นดูทาง บำเพ็ญซึ่งทุกกิริยา บางทีจะมีปัญญา ลุถึงวิชา หนทางตรัสรู้บ้างกระมัง พากเพียรไปตามหนทาง ทดลองทุกอย่าง จนล่วงได้หกพรรษา ทรมานต่าง ๆ นานา อดข้าวอดปลา อดกลั้นซึ่งลมหายใจ เสวยทุกข์แทบจะปางตาย ไม่มีสิ่งใดประจักษ์แก่ใจพระองค์ เมื่อทรมานไม่สมประสงค์ ภายหลังพระองค์ เปลี่ยนเป็นดำเนินทางใจ กลับเสวยอาหารเสียใหม่ ดำริตริในเพื่อจะทำนองคลองธรรม รุ่งเช้าพระผู้ใจงาม เสด็จไปตาม หนทางที่คนเดินจร ถึงพฤกษาจึงหยุดพักผ่อนใกล้บ้านบังอร นวลนางชื่อสุชาดา รับอาหารของ

นางมิช้า ไปสู่คงคา พระองค์ก็ทรงเสวย ฉันแล้ว มิได้เพิกเฉย นิยมชมเชย มุ่งหน้าไปหาโพธิญาณ คิดแล้วมิได้ช้านาน องค์พระทรงญาณ ไปสู่ยังร่มโพธิ์ทอง ทำใจเป็นหนึ่งไม่มีสอง มุ่งหน้าหมายปอง เพื่อสำเร็จพระโพธิญาณ จึงตั้งสัจจาธิษฐาน หวังตรงนิพพาน ทำจิตให้เป็นสมาธิ นั่งคู้บัลลังก์ตั้งสติ ทรงพระดำริ น้ำจิตคิดมั่นขันตี ทำใจดังพื้นธรณี การใดจักมี ไม่รู้สะท้านหวั่นไหว ทรงตั้งอธิษฐานทันใด ถึงแม้จะตาย ก็ไม่ลุกจากที่นี้ ถึงกระดูกจะถมธรณี จักไม่ลุกหนี ไปจากที่นี้เป็นอันขาด น้ำใจเด็ดเดี่ยวไม่ประมาท ไม่หวั่นไม่หวาด ต่ออำนาจสรรพสิ่งใด ๆ ทำจิตลึกซึ้งตรึงใจ พินิจภายใน แน่นิ่งไม่ติงกายา ความบริสุทธิ์ก็ปรากฏมา กระจ่างนักหนา ดุจดวงสุริยะจันทร แอร่มอร่ามงามงอน องค์พระภูธร ก็ได้สำเร็จโพธิญาณ ยามต้นองค์พระจอมอารย์ รู้แจ้งด้วยญาณ ระลึกได้ชาติหนหลัง นับโกฏิมิได้พลาดพลั้ง ด้วยเดชกำลัง องค์พระปัญญาบารมี ยามสององค์พระชินศรี

ตาทิพย์เกิดมี เห็นสัตว์ในวัฏฏสงสาร จุติปฏิสนธิตามกาล ตามกรรมบันดาล ให้เป็นไปได้นานา บ้างจนบ้างมั่งมียศฐา เพราะกรรมทำมา ต้องเป็นไปตามยถากรรม ครั้นล่วงได้ถึงยามสาม ก็บรรลุความ เป็นองค์พระศาสดา ลุล่วงกิเลสตัณหา ที่เกิดที่มา แห่งกามก็รู้ชัดเจน แดนเกิดอาสวะก็เห็น แดนดับแจ้งเจนรู้จบรู้ครบรู้ครัน สำเร็จเป็นองค์อรหันต์ รู้สิ่งสำคัญคืออริยสัจทั้ง ๔ ประการ รู้ทุกข์สมุทัยนิโรธธรรม์มรรค ๘ ประการ รู้ประกอบวนรอบอันมี วนสามในอริยสัจสี่ สามรอบพอดี มีอาการสิบสองประการได้นามว่าพระอรหันต์ สัมมาสัมพุทธธรรม์ พระนามทั้งสองเป็นเอง ไม่มีใครตั้งบ้างเพรง บังเกิดขึ้นเองพร้อมกับองค์พระศาสดา ที่มนุษย์ทั้งหลายใคร่หา จำไว้ภาวนา เพื่อลุมรรคผลดลเกษม พ้นทุกข์สุขีปรีดิ์เปรมพรายพริ้มอิ่มเอม เต็มจิตคิดมั่นบรรพชา ทอดกายหมายฝึกศึกษา ตามเสด็จศาสดา ก่อเกิดศาสดาสากลพากเพียรเรียนธรรมนำผล โปรดประชาชน ตั้งตน

สัมมาจารี เมื่อนั้นสมเด็จพระชินศรี รู้อริยสัจสี่ สำเร็จเป็นพระพุทธองค์ พระทัยเบิกบานหายหลง ครั้งนั้นพระองค์ เล็งดูสัตว์โลกนานา เป็นทุกข์เร่าร้อนนักหนา เกิดตายมีมา วิบัติอุบัติสับสน โศกเศร้าเร่าร้อนอลวล หมุนยังวังวน มิได้รอดพ้นเลยนา พระองค์สมเพชเมตตา โลมเลี้ยงรักษา ผึกสอนให้รู้เหตุผล วิบากให้สมกรรมตน ชักจูงกมล โน้มน้อมไปสู่โพธิญาณ สัตว์ใดที่สุดอวสาน ตรัสรู้เบิกบาน พระองค์ก็ทรงพาไป พ้นจากทางโลกโลกัย จิตล้ำภพไตร สมบูรณ์พูลสุขมโหฬาร สุดสรรพรรณนามานาน ถึงพระทรงญาณ จิตบานแต่ล้วนอวลบุญ เช้าค่ำคำนึงถึงคุณ ค้ำบุญพูลมนูญ ว่าวุ่นสักการาการ หวังเฉลิมเพิ่มโพธิสม-ภาร นิสัยสันดาน พอกพูลมนูญธรรม์ ด้วยเดชบุญข้าอภิวันท์ พระศาสดาจารย์ อุดมด้วยพระบารมี จงช่วยขจัดไพรี การใดมิดี จงดับแลกลับเสื่อมสูญ.

พุทฺธํ วนฺทาม โคตมนฺติ.

มารพ้อสวาท

ครั้งหนึ่งสมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า เสด็จสำราญอิริยาบถอยู่ในป่า ธิดามารสามคนพี่น้องเข้ามาเฝ้ากล่าวล่อลวงด้วยตัณหาให้พระองค์ลุ่มหลง ว่า ดูกรพระสมณโคดมผู้เจริญ ไฉนพระองค์จึงมานั่งอยู่ในป่าอันรกชัฏเช่นนี้ ดูหรือน่ากลัวยังกะอะไร พระองค์ช่างมานั่งอยู่ได้พระองค์เดียว ในป่านี้มีแต่เสือสีห์หมีร้ายมากมายไปด้วยภูตผีปีศาจ ไม่เห็นมีมนุษย์คนใดที่เขาจะมาอยู่เช่นนี้เลย ความสุขความสบายจะมีมาแต่ไหน เป็นแต่ลม ๆ แล้ง ๆ ให้นึกฝันไปเปล่า ๆ จะไม่ได้พบของดีของจริงเลย นี่แน่พระองค์ผู้เป็นเอกกษัตริย์ หม่อมฉันจะบอกให้ ของดีของจริง ก็คือผู้หญิงนี่เองแหละ

ดูทีหรือนี่ ว่าแล้วนางทั้งสามก็ยังกามคุณให้กำเริบเปลื้องกายเบื้องบนให้เหลือแต่ท่อนล่าง เต็มพร้อมไปด้วยเครื่องประดับเพชรนิลจินดา สร้อยสอิ้งสังวาลแลดูงามเฉิดฉัน ทัดดอกไม้แดง งามดังนางลักษมีเจ้าแม่

แห่งความงาม สีกายก็ผุดผ่องแลผุดผาด ทำอิดเอื้อนยั่วสวาทยิ่งนัก ดังกะจะสูบเอาดวงจิตผู้เริงกำหนัดเข้าแนบชิดสนิทนอน

แล้วนางก็พูดว่า นี่แหละ คือของจริงที่มนุษย์ทุกคนปรารถนา พระองค์จะมานั่งใยดีอะไรในบ่านี้ กลับพระราชวังเสียเถิด หม่อมฉันทั้งสามคนนี้ จะตามไปเป็นบาทบริจาริกาให้พระองค์ใช้สอย แขนน้อย ๆ ของหม่อมฉันนี่แหละ จะคอยพัดวีให้ ตลอดจนร่างกายของหม่อมฉันทั้งสามนี้ จะขอมอบถวายแด่พระองค์ ทุกสิ่งทุกอย่างตามแต่พระราชประสงค์ แล้วแต่พระองค์จะปรารถนา พระองค์อย่ามานั่งในบ่านี้ให้ลำบากพระวรกายเลย ฟังหม่อมฉันว่านี้เถิด ในกลางดงกลางบ่านี้สารพัดที่จะมีจำพวกสัตว์นานาชนิด ไหนยุงจะกินริ้นจะกัดแสนเวทนา หม่อมฉันเห็นว่าไปเสียจากที่นี่ดีกว่าอยู่ มนุษย์ทุก ๆ คน ดูหรือเขาอยู่กันพร้อมหน้าลูกหน้าเมีย แสนจะสุขสำราญ จะกินก็เครื่องโอชารส จะนอนหรือก็ปูด้วยพระยี่ภู่ปูปลาด แลดูสะอาดเสียนี่กระไร

นี่พระองค์จะมานอนเหนือใบไม้น่าทุเรศ จะกินหรือก็เศษอาหารที่เขาให้ทานน่าสะอิดสะเอียนยิ่งนัก เชิญเสด็จกลับพระราชวังเถิดเพคะ ใช่ว่าพระองค์จะสิ้นไม้ไร้ตอกเสียเมื่อไร ข้าทาสหญิงชายของพระองค์ก็มีใช้ ถึงแม้ว่าพระองค์จะไม่พอพระทัย สมบัติทิพย์ของหม่อมฉันถมไป หม่อมฉันเนรมิตลงมาถวายให้มานครัน เรื่องนั้นไว้พนักงานหม่อมฉัน จะคอยเฝ้าบำรุงบำเรอพระองค์ทุกเช้าค่ำ ให้พระองค์ได้รับความสุขสำราญชื่นบานพระทัย ในโลกนี้ พระองค์จะไปหาความสุข เหมือนอย่างว่ามานี้ไม่มีแล้ว มนุษย์ทั้งโลกจะค้นพบความสุขได้ก็เพียงที่ว่านี้เท่านั้น นี่แหละเป็นสิ่งที่ยอดปรารถนา ที่มนุษย์เขาชื่นชมยินดีกัน พระองค์จะมาค้นให้พบในกลางดงกลางป่าจะมาเจอะมาเจออะไร มีแต่ผีสางนางไม้น่ากลัวจะตายไป ถ้าขืนอยู่ไปก็รังแต่ว่าจะตายเท่านั้น ไม่เห็นมีผลประโยชน์อะไรเลย ขอพระองค์จงกลับเสียเถิด

พระพุทธองค์จึงกล่าวว่า ดูก่อนนางมาร เรารู้จัก

ตัวเจ้าแล้ว เจ้าอย่ามาค่อนขอดแคะไค้เราผู้ตถาคตเลย เราได้สำเร็จเป็นพระพุทธเจ้าแล้ว เรารู้แจ้งเห็นจริงในตัวเจ้าหมดจนสิ้นเชิง ไม่เป็นอันที่เจ้าจะทำให้เราเอนเอียงไปด้วยกับเจ้าได้เลย เราได้รู้เท่าทันในตัวเจ้าแล้ว นับแต่เราได้ตรัสรู้อนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณแล้ว เราได้หักเสียซึ่งสังสารจักรให้ขาดลงด้วยปัญญาญาณอันยิ่ง เราสำรอกแล้วคืนคายแล้วโดยสิ้นเชิง ไม่มีกิเลสอันใดจะเหลืออยู่แม้แต่น้อย ที่อยู่ที่ตั้งแห่งกิเลสในตถาคตมิได้มี ขอเจ้าอย่าได้มากังวลด้วยเราผู้ตถาคตเลย ดูกรมาร จงหลีกไปเสียเถิด มารทั้งสามก็หมดอำนาจที่จะคล้องพระองค์ด้วยบ่วงบาศได้ ก็พากันน้อยใจ หลีกไปจากที่นั้นแล.

พระพุทธบัญญัติ

พระบัญญัติของพระพุทธเจ้าเป็นของหาได้ยากอย่างยิ่ง ฟังก็ยาก เข้าใจก็ยาก รู้เห็นก็ยาก บรรลุก็ยากทั้ง ๆ พระ บัญ ญัติของ พระพุทธ เจ้ารุ่ง เรือง อยู่ ใน หมู่มนุษย์ มนุษย์บางคนไม่รู้เรื่องกับเขาเลย บางคนก็จะรู้บ้างเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่รู้แต่ผิว ๆ นั่นแหละมีอยู่มาก ที่จะรู้ถึงพระประสงค์ของพระบัญญัตินั้นยากยิ่งนัก ตัวอย่างเช่นพระบัญญัติว่าฆ่าสัตว์เป็นบาป พระบัญญัติอย่างนี้ มนุษย์โดยมากจะได้ยินแต่เสียงเท่านั้นเอง จะไม่รู้ว่าเป็นบาปนั้นอย่างไร เขาว่าบาปก็ว่าตาม ๆ กันไปอย่างนั้น หามีกลัวมีละอายต่อบาปไม่ ยิ่งบัญญัติห้ามเสพเมถุน มนุษย์จะเข้าใจได้ยากแสนยากที่สุด นั่นเป็นเพราะเหตุไร เพราะเหตุว่ามนุษย์เรายังเพลินแสนเพลินอยู่ในโลก สำคัญเอาโลกนี้แหละเป็นที่อาศัยที่แน่นอนมั่นคง หลงรักหลางชังอยู่ และมีใจลำเอียงเข้าข้างตัวและพวกพ้องของตัว เช่นเอาเลือดเนื้อของเขาอื่นมาใส่

เลือดใส่เนื้อของตนเป็นต้น ไม่คำนึงถึงชีวิตจิตใจของเขา และเข้าตัดรอนซึ่งกันและกันด้วยประการต่าง ๆ องค์พระพุทธเจ้า ทรงค้นคว้าหาเหตุมาเมื่อยังเป็นโพธิ–สัตว์หลายแสนกัปแสนกัลป์ เพื่อสมานโลกให้เข้าสัมพันธ์กันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน จะได้ตัดทอนการแบ่งชีวิตจิตใจกัน พระพุทธเจ้าทุก ๆ พระองค์ได้ทำสำเร็จไปแล้ว นับยิ่งด้วยแสนโกฏิพระองค์ แต่พระพุทธเจ้าของเรา พระองค์มาสำเร็จได้เมื่อสองพันปีเศษนี่เอง คือพระองค์ทำพระองค์เอง ให้รู้ทั่วถึงเสียก่อนจนเห็นว่าถูกต้องโดยสิ้นเชิง ไม่วิปริตแปรผันแล้วพระองค์ก็เอาความตรัสรู้ของพระองค์นั้น ทรงบัญญัติไว้ให้มนุษย์ทำตามพระบัญญัตินั้น ๆ พระบัญญัติของพระองค์เป็นนิติธรรม ตื้น ลึก หนา บาง มีทุกชั้นทุกอันดับ พอเหมาะพอควรแก่มหาชนทุกชั้นทุกวัย มนุษย์ไม่ได้เอาใจใส่อย่างแท้จริงเอง จึงรู้จักพระบัญญัติแต่ผิวเผิน เช่นเดียวกับบุตรธิดาเรียกมารดาบิดาว่าพ่อแม่แต่หารู้จักเลือดเนื้อชีวิตจิตใจที่พ่อแม่แบ่งให้ไม่ จึงรู้จัก

พ่อแม่แต่ผิวเผินเช่นกัน ถ้าหากอยากรู้อยากเข้าใจพระบัญญัติอย่างแท้จริงแล้ว ต้องกวาดล้างหัวใจให้สะอาด ไม่ให้สรรพสิ่งใด ๆ คั่งค้างอยู่ได้ แล้วสมัครใจกับพระบัญญัติ จนเชื่องชินไม่คิดถอยกลับ เช่นนี้อาจรู้จักพระบัญญัติได้แล.

ศีล

ที่เรียกว่าศีลขาดนั้น เฉพาะกายกับวาจา กระทำลำพังใจนึกคิดอย่างเดียวศีลหาขาดไม่ ตัวอย่างเช่นนึกจะฆ่าสัตว์ก็ดี นึกจะพูดปดก็ดี ศีลก็ยังหาขาดไม่ เป็นแต่เพียงเศร้าหมอง เป็นกรรมทางมโนทวาร ถ้าจะว่าถึงโทษภายใน เป็นแต่เพียงใจนึก โทษก็ย่อมมี แต่ศีลยังไม่ขาด ต่อเมื่อล่วงทางกายกับวาจาเข้า ศีลจึงขาด ดังโบราณท่านว่าไว้ว่า "พลั้งปากเสียศีล พลั้งตีนตกต้นไม้" ไม่ว่าปากจะพูดอะไรออกไป ถ้ามีเจตนาจะให้ผิด ศีลก็ขาดทีเดียว มือตีนก็เหมือนกัน ถ้าใช้ในทางผิด เช่นใช้ในทางไม่ดีไม่งาม ที่ต้องติกเสียศีลทีเดียว

เหตุไรพระพุทธเจ้าจึงทรงบัญญัติศีล เพราะพระองค์จะให้โลกสงบด้วยความสุข ให้มนุษย์มีกายสะอาดวาจาสะอาด เพื่อก้าวไปสู่ความบริสุทธิ์แล

สมาธิ

สมาธิเป็นเรื่องของจิตใจ เป็นจิตหยุด เป็นจิตสงบ จิตนี้อาศัยในร่างกาย ไม่เป็นรูปเป็นกาย ไม่แลเห็นด้วยตาเนื้อ เป็นธรรมชาติให้สำเร็จความนึกคิด จิตเดิมนั้นเป็นธรรมชาติผ่องใสไม่ขุ่นมัว สิ่งที่มีอยู่ในโลกเข้าไปเกลือกกลั้ว ทำให้ขุ่นมัวไป แต่ธรรมชาติจิตนี้ย่อมท่องเที่ยวสัญจรไป บางวันจิตของมนุษย์ไม่ได้อยู่กะตัวเลย เลื่อนลอยไปตามถิ่นที่ต่าง ๆ ไปตามบ้านช่องเคหสถาน ตามป่าตามดงต้นไม้ภูเขา ตามต้นหญ้าใบไม้ตามแม่น้ำลำคลองห้วยหนองทะเล ดินฟ้าอากาศ และตามสิ่งที่ยั่วยวนเสน่หา ให้เพลินแสนเพลินตามอารมณ์นั้น ๆ ที่รักก็ชอบใจ ที่ชังก็เสียใจ เมื่อมาทำจิตให้เป็นสมาธิ คือหยุดลงได้ จิตก็สงบ เกิดปัญญาญาณมองเห็น

วัตถุเหล่านั้นตามเหตุปัจจัย หายตื่นหายหลงมัธยัสถ์อยู่ตามธรรมดา จนเป็นจิตบริสุทธิ์ผ่องแผ้วแล.

ปัญญา

ปัญญาเป็นฝ่ายรอบรู้ในสรรพสิ่งทั้งปวง ทั้งฝ่ายเจริญและฝ่ายเสื่อม ทั้งทางโลกและทางธรรม ทางฝ่ายโลกก็เช่นรู้วิชา รู้รักษาตัวรอด รู้หลักยุติธรรม รู้หลีกเลี่ยงอุปสัคต่าง ๆ เหล่านี้เป็นต้น รู้ฝ่ายธรรมก็คือรู้ในเรื่องของมนุษย์ ตลอดจนชีวิตจิตใจ และรู้จักตรวจค้นคว้าหาความจริงว่ามีอยู่เพียงไร ในเรื่องปัญญานี้กว้างขวางลึกล้ำคัมภีรภาพ แล้วแต่ปัญญาของผู้ใดจะดำริตริเห็น ตื้นบ้าง ลึกบ้าง แต่ปัญญาของสัตวโลกทั้งหลายยิ่งด้วยปัญญา ของพระพุทธเจ้าไม่มี พระองค์ค้นพบของจริงที่บริสุทธิ์ได้ด้วยพระองค์เองแล้ว ยังสอนให้มหาชนรู้ตามได้ด้วยน่าอัศจรรย์จริง.

โลภ โกรธ หลง

โลภ โกรธ หลง นี้ สำหรับผู้ที่อยู่กับโลกเขาใช้

กัน เช่น โลภ สำหรับแสวงหาเครื่องเลี้ยงชีวิต โกรธ สำหรับรักษาตัว หลง สำหรับศึกษาเรียน ผู้ที่ไม่ถือโลกเป็นตน โลภ โกรธ หลง ก็ไม่มีประโยชน์อะไร กลับให้โทษเสียอีก โลภ โกรธ หลง นี้พระเรียกว่าไฟ อาจเผาผลาญโลกให้พินาศก็ได้ ถ้ารู้จักใช้ให้พอเหมาะพอดี อาจช่วยโลกให้สม่ำเสมอไปก็ได้ แล.

คนเป็น กับ คนตาย

ความแตกต่างของคนเป็นกับคนตายนั้น เป็นความเห็นของคนบางคน ถ้าจะคิดไปให้ซึ้งแล้ว ก็ไม่เห็นแปลกอะไรกันเลย เป็นแต่เบื้องต้นกับเบื้องปลายหรือสิ่งที่มีอยู่แล้วมาหายไปเท่านั้น เหมือนฟองน้ำและภาชนะดิน หรือวัตถุต่าง ๆ เมื่อเกิดขึ้นแล้วย่อมดับที่แท้ก็ความย่อยยับในตัวของมันนั่นเอง มันมีขึ้นแล้วก็กลับไม่มี สิ่งที่มีแล้วกลับว่างหายไปไม่ปรากฏ เป็นสมมติสัจจ์ เรียกกันว่าเป็น ว่าตาย.

คนเราเมื่อเป็นก็เหมือนของสด เพราะมาอาศัยสิ่ง

ที่ปรนปรือไว้ ด้วยข้าวสุกขนมสด เมื่อขาดสิ่งปรนปรือ ก็เหี่ยวแห้งทรุดโทรมไป แล้วก็สลายจากกันจนไม่ปรากฏ เหมือนดั่งน้ำที่ถูกเคี่ยวแล้วแห้งไป

ส่วนที่เป็นนามนั้น เมื่อไม่มีสิ่งอาศัย หาสิ่งอาศัยมิได้ ย่อมเป็นไปตามเหตุปัจจัย แล.

วัตถุนิยม กับ ธรรมนิยม

นักวิทยาศาสตร์เขาค้นพบวัตถุต่าง ๆ ที่มีอยู่เป็นอยู่ ค้นได้อย่างแจ้งเจน ที่หยาบแสนหยาบก็รู้ได้ เช่นรู้จักจักรวาฬ ๆ ตลอดจนสิ่งที่มีอยู่ในจักรวาฬนั้น ๆ รู้กำหนดประมาณความใหญ่และที่อยู่ของมัน ที่ละเอียดก็รู้ได้ละเอียดยิ่งนัก ค้นด้วยตาเปล่าไม่ได้ ก็รู้จักทำเครื่องขยายจับจนรู้ได้ แล้วสมมติให้ต่าง ๆ ว่าปรมาณู อนู สะสาร อีเล็กตรอน โปรตรอน เป็นต้น รู้ตลอดจนพลังงานของมัน รู้จนถึงกับหยิบมาประกอบคุมกันเข้าเป็นรูปได้ เช่น วิทยุ ไฟฟ้า โทรเลข ลูกระเบิด เครื่องจักร เครื่องกล เป็นต้น

พระพุทธเจ้าของเราค้นพบธรรมนิยม เป็นไปฝ่ายจิตและเจตสิก กำหนดตามความเป็นจริงว่ามีอยู่อย่างไรตามสภาพของมัน เป็นไปฝ่ายสงบไม่เสกสรรค์ปั้นแต่งให้เป็นไปตามเหตุปัจจัย หายตื่น หายหลง บริสุทธิ์อยู่แล

นักบุญ

ผู้เป็นนักบุญบางคน เมื่อได้เสวยบุญขั้นสูงแล้วก็ลงมาเสวยบุญขั้นต่ำ บางทีก็หมดบุญไปสู่อบายเลย นั้นผู้นั้นปฏิบัติบุญระคนบาป ไม่ปฏิบัติบุญที่แน่วแน่ไปทีเดียว เหมือนผู้มีศรัทธาแล้วหมดศรัทธา หรือมีศรัทธาเป็นพัก ๆ หรือมีศรัทธาแล้วกลับไม่มีอีก

ผู้เป็นนักบุญบางคน แม้จะมิได้เสวยบุญขั้นสูง แต่มีศรัทธาตั้งมั่น ไม่ถอยหลังกลับ นักบุญผู้นั้นจะเสวยบุญเป็นลำดับขึ้นไป นับแต่กามาวจร รูปาวจร อรูปาวจร ก้าวขึ้นไปเป็น ลำดับไม่ถอย หลังจนได้ บรรลุคุณเบื้องปลาย คือ อมตธรรม แล.

ทำไมมนุษย์เราจึงหลับและตื่น

การหลับและตื่นนั้น เพราะโลกที่มนุษย์อาศัยอยู่มีทั้งมืดและสว่าง ที่เป็นมืดก็เพราะโลกปะทะกับแสงสว่างแห่งดวงอาทิตย์แถบหนึ่ง อีกแถบหนึ่งไม่ได้รับแสงก็แลดูเป็นเงามืดไป ตัวเราอยู่บนผิวโลกแถบมืดก็เรียกว่ากลางคืน ถ้าตัวเราอยู่แถบโลกข้างสว่างก็เรียกว่ากลางวัน เมื่อเราถูกอยู่ทางมืด ก็พลอยงัวเงียไปในความมืด ก็เลยนอนหลับมืดไปด้วยกัน ถ้าเมื่อเราถูกต้องแสงสว่างเข้า เราก็โผล่จากภวังค์เรียกว่าตื่น โดยเหตุเราอยู่กับโลก ก็เป็นไปกับโลกดังนี้ บางคนที่เกียจคร้านมากก็ดี ตรากตรำการงานหนักให้อ่อนเพลียก็ดี มักหลับไม่เป็นเวลา คนที่นึกคิดมากหรือทุกข์มาก สุขมากก็หลับไม่เป็นเวลาเหมือนกัน

การนอนหลับมีดีอยู่บ้าง ในเรื่องเปลี่ยนอิริยาบถและพักผ่อนร่างกาย ถ้าจะมองไปอีกแง่หนึ่งก็เหมือนคนตาย มีแต่ลมอัสสาสะปัสสาสะ คอยปรนปรือให้อวัยวะคงอยู่เท่านั้น แต่ก็แซ่วอยู่ไม่กระดุกกระดิก ถ้านอน

มากเกินไปก็ให้โทษ ทำให้เกิดนิมิตร้าย มักถูกผีอำ ผีสิง อวัยวะส่วนต่าง ๆ ไม่ขยายตัว ทำให้ร่างกายอ่อนแอ ไม่ควรแก่การงาน เวลาตื่นก็ซบเซางัวเงียวิญญาณเกว่าจะรู้สึกกับแสงสว่างได้ดี ก็เสียเวลาไปนาน ๆ บางทีถึงกับป่วยไข้ได้ทุกข์ รักษาก็ยากและตัดประโยชน์ในทางทำมาหากิน เป็นบ่อเกิดแห่งความเกียจคร้าน การนอนมากไม่เห็นว่ามีคุณตรงไหน ถ้าจะเปรียบก็เปรียบกับคนตายเท่านั้น แต่คนเราช่างตามใจตัวเสียเหลือเกิน น่าเสียดายจริง ๆ ร่างกายก็กำยำล่ำสันสมบูรณ์ด้วยจิตและวิญญาณ ถ้าหากดำเนินทางโลกไม่ตลอดแล้ว ก็หันเข้าทางพุทธศาสนา ทำจิตให้เป็นสมาธิ ฝากจิตใจไว้กับพระ **อรหํ** ให้แน่แน่วแนบสนิท ให้นานแสนนานที่สุดจนเกิดญาณทัสนะขึ้นทางใจอย่างนี้ก็จะดี ไม่ควรจะให้ไปลอยละล่องอยู่ตามโลกเปล่า ๆ เพราะเราได้เกิดมาพบพุทธศาสนาเข้าแล้ว เกิดมาเจอะเหมาะอย่างนี้ไม่ใช่เป็นของง่ายเลย

โลกที่เราอาศัยอยู่นี้ก็ดี มืดกับสว่างก็ดี จะอยู่ไป

นานแสนนาน แต่ตัวมนุษย์ที่อาศัยอยู่ ไปไม่ได้นาน จะต้องพลัดพรากจากโลกนี้แล้ว โลกก็จะทรงอยู่อย่างนี้ไปสิ้นกาลนาน.

ทานการให้

ทานบารมี ๔ ประเภท ๑. ทายก ๒. ไทยธรรมวัตถุ ๓. ลุปฏิคาหก ๔. ตกทักษิณาทาน สำเร็จเป็นทานบารมี แล.

ทานการให้นี้ เป็นสิ่งประเสริฐ อาจบรรลุพระนิพพานได้ เหมือนบารมีทั้งหลาย เพราะการให้ทานก็เท่ากับสำรอกคืนคายสิ่งที่มีอยู่ในโลกออกจากใจ เพื่อตัดความยึดมั่น ถ้าผู้แลเป็น ก็จะเห็นว่าทานก็คือพระนิพพานนั่นเอง เหมือนอย่างว่า ความสละความชำระ ความถอดถอนจากความอาลัย ละโลภ ละโกรธ ละหลง ละตัณหา ละราคะ นี่ก็เป็นชื่อของทานแล.

ผู้ชายพายเรือ ผู้หญิงยิงเรือ

เรื่องผู้ชายพายเรือ ผู้หญิงยิงเรือนี้ เป็นเรื่องเก่าแก่ดึกดำบรรพ์ มาแต่ครั้งโบรมโบราณ เป็นเรื่องที่มีความหมาย อันกว้างขวางลึกซึ้ง หลายเลสหลายนัย ในหนังสือเล่มนี้ จะหยิกหักเอาว่า สีกากับพระดูจะเหมาะดี เพราะสีกากับพระ มีเรื่องเกรียวกราวกันอยู่บ่อย ๆ คือตั้งแต่ดึกดำบรรพ์มา สีกากับพระเป็นข้าศึกกันยกเอาสีกาว่าเป็นมาร เพราะมารกับพระเห็นกันเข้าก็เหมือนขมิ้นกับปูนนั่นแหละ เรื่องมันมีอยู่ว่า เกิดมาเป็นผู้ชายต้องเป็นบ่าวผู้หญิงสำหรับให้ผู้หญิงใช้ ที่เรียกว่าเจ้าบ่าวนั่นแหละ แต่ธรรมดาบ่าวก็จะต้องคิดหนีนายเสมอแล้วแต่โอกาสจะเหมาะ เพราะคนเราถือว่าความอิสระนั้นแหละเป็นเกียรติของมนุษย์ทั่วไป และอาจหยิบคว้าประโยชน์สุขใส่ตนได้ตามความปรารถนา ก็แต่ว่าเกิดมาเป็นผู้ชายต้องมีนายกำกับอยู่ จะทำอย่างไรดีจึงจะหนีนายให้พ้นไปได้ จะหนีไปในสารรทิศใด เห็นจะไม่พ้นเป็นแน่ เพราะว่านายมีมากนัก มีอยู่ทุกหนทุกแห่ง

แต่ช่องที่จะแหวกหนีมีอยู่ทางเดียว คือทางพระ

ฉะนั้น ฝ่ายชาย ผู้ที่ถูกเกณฑ์ว่าเป็นบ่าว จึงพากันหนีนายมาบวชเป็นพระ บำเพ็ญตะบะเพื่อเอาตัวรอด มุ่งหมายจะข้ามฝั่งมหาสมุทรไปให้พ้น จึงเอากายนี่แหละทำเป็นเรือ เอาวิริยะทำเป็นพาย เอาสติทำเป็นหางเสือ เอาปัญญาเป็นต้นหน สำหรับสำรวจอันตราย เรือวิเศษคือสกลกายนี้ ก็ออกทะเลหลวง

เมื่อนายเห็นบ่าวทำท่าจะหนีเช่นนั้นก็โกรธ ใช้ศรกายสิทธิ์สำหรับคู่มือของตน มีปลายอันคมกริบ อาบไว้ด้วยยาพิษ เอากระแจะจันทน์ปรุงโรยไว้ที่ปลายศร นายพวกนี้ยิงศรแม่นนัก ยิงถูกตรงจุดหมายทุกที ไม่เคลื่อนคลาด บ่าวที่หนีไปนั้น มิอาจจะหลีกเลี่ยงลูกศรนายให้พ้นไปได้ ถ้าไม่ควบคุมเรือให้ดีแล้ว นายต้องยิงถูกเรือแพแตก วินาศจมลงสู่ท้องมหาสมุทรจนได้ ลูกศรนาย ก็ร้อย เอาหัวใจ เจ้าบ่าว กลับไป สมความปรารถนา สกลนาวาเรานี้ น่าอัศจรรย์จริงหนอ จมอยู่ในท้องมหาสมุทรนั่นเอง ร้อยทั้งร้อยไม่มีใครรอด

ได้สักคน สังเกตดูตามวัดชี พอออกพรรษาก็เกลี้ยง ๆ วัดจะเหลืออยู่ได้ก็ถูกลูกศรบอมเสียงองแง่งเต็มที ตกมาสมัยกลียุคนี้ นายไม่ต้องใช้ลูกศรยิงแล้ว เป็นแต่ใช้เหยื่อล่อ หรือส่งทูตไปบอกเท่านั้น บ่าวก็ยินดีกลับไปหานาย หรือบางทีบ่าวสมัครใจเอง ไม่อยากหนีด้วยซ้ำไป

โอ! อนิจจาความหลง จะบังรัศมีพระเจ้าเสียแล้ว

ต่อนี้ไปจะกล่าวถึงวัดกับบ้าน จะได้ช่วยกันปิดบังรักษาให้วัดกับบ้านเป็นไปพอดีพองาม ธรรมดามารดาบิดาทุก ๆ คน ที่เอาลูกมาให้บวชอยู่ในวัด ก็อยากให้ลูกเป็นคนดี ไม่อยากให้ได้ชั่ว อยากให้ตั้งอยู่ในธรรมอันงาม จะได้เป็นบิดามารดาของพระที่ดี ครั้นลูกเข้ามาบวชแล้ว ไปหลงเล่ห์ประเวณีเสีย ทำให้เสียความตั้งใจด้วยกันทั้งสองฝ่าย ฝ่ายลูกก็ได้ชั่ว ฝ่ายบิดามารดาก็ได้ความอับอาย มิหนำซ้ำชื่อของวัดก็เสีย ฉะนั้นต่อไปให้ช่วยกันรักษาชื่อเสียของวัดไว้ทั้งสองฝ่าย ในเมื่อกุลบุตรเข้ามาบวช ฝ่ายวัดกับฝ่ายบ้านต้องช่วยกัน

เป็นรั้ว อย่าให้พระกับสีกาไปปนเปกันในเรื่องประเวณีได้ ถ้าเห็นพระเที่ยวตามบ้านสีกาบ่อย ๆ โดยไม่จำเป็นก็ช่วยกันตักเตือนบอกเล่า ให้รักษาระเบียมของพระไว้ หรือเห็นสีกาเข้ามาในวัดด้วยเรื่องประเวณี ก็ช่วยกันตักเตือนบอกเล่า ถึงการเสื่อมเสียของวัด ถ้าเข้ามาในทางโกศลก็ให้โมทนากับเขา ถ้าทางบ้านทางวัดช่วยกันป้องกันอยู่เช่นนี้ จะเป็นเกียรติของวัดมากที่เดียว สมัยกลียุคนี้ ต้องอาศัยผู้อื่นเข้าช่วย พระจึงจะพอบวชขลุกขลักกันไปได้ มิฉะนั้นจะพากันตายทั้งเป็น เน่าทั้งดิบ แต่ต่อไปปลายศาสนา เรื่องผู้ชายพายเรือ ผู้หญิงยิงเรือ ก็จะสาบสูญไป เพราะผู้ชายจะไม่มีพายเรือ ผู้หญิงก็ไม่ต้องยิงเรือ แล.

ลมลวง กับลมพิษ หรือจิตพ้น

กายกรอรชรเอวองค์ สมส่วนทรวดทรง งามพริ้งงามยิ่งงามครัน เนตรโอษฐ์ดูสมคมสัน นวลฉวีวรรณผุดผาดน่าพิศติดตา ชะม้ายเมื่อชายแลมา ยั่วเสน่หา

ล่อกามารมณ์งมงาย สัตว์ใดห่อนรู้แยบคาย ผูกสมัคร ใจ หลงรักหลงชังผังตน แนบชิดสนิทอลวล ถึงกับ ลืมตน ไม่คิดถึงพระอนิจจัง สำคัญว่าตัวกูยังอยู่เป็นสุขัง มิได้วิปริตผิดผัน หลงใหลเข้าใจสำคัญ ว่าค่าอนันต์ ฝังใจมิได้ลืมเลือน หลงชมหลงเชยนับเดือน ไม่คิด บิดเบือน บำรุงถนอมยอมตาย ในเมื่อสิ่งนั้นพลันสลาย วิบัติพลัดพราย ตามบทแห่งกฎธรรมดา เป็นทุกข์เร่า ร้อนนักหนา เศร้าโศกะโสกา คลั่งไคล้เสียใจไปนาน ลาง ท่านกิริยาห้าวหาญ ออกท่ายักษ์มาร ไม่ตรึกระลึกถึง ตัว กำหมัดตีอกชกหัว กิริยาน่ากลัว ขบเขี้ยวเคี้ยวฟัน คำราม นี่เพราะเสียดายของงาม ถึงคิดติดตาม ก็ไม่ ได้สมประสงค์ ความตายเป็นของเที่ยงตรง ใครผิดคิด หลง ผู้นั้นย่อมได้ทุกขา เหตุนั้นองค์พระภควา สังเวช เมตตา ฝูงสัตว์ทั่วหล้าสากล เที่ยวโปรดให้ได้มรรคผล ทั่วเขตมณฑล รอบคอบทั่วขอบจักรวาฬ สัตว์ใดที่ สุดอวสาน ตรัสรู้เบิกบาน พระองค์ก็ทรงพาไป พ้น ทุกข์สุขีภายใน ลุธรรมอำไพ เลื่อมใสตามเสด็จศาสดา

สัตว์ใดห่อนรู้เดียงสา หลงโลกโลกา ก็จมอยู่ในสงสาร

สัตว์ใดตามองค์ภควานต์ พ้นจากบ่วงมาร ปราศจาก

อริไพรี บรรลุความสุขสวัสดี พ้นโลกโลกีย์ สู่ที่นิพพาน

สำราญ เอย.

ในโลกนี้ มีสิ่งน่าคิดอยู่ ๒

มนุษย์และสัตว์ดิรัจฉานมีตำแหน่งประหลาดน่าคิดอยู่ ๒ ตำแหน่ง คือ กินอย่างหนึ่ง เสพกามอย่างหนึ่งเมื่อกินเข้าไปแล้วก็เกิดตัณหา เมื่อตัณหาเกิดก็เสพกามกัน ถ้าไม่กินก็ตาย มนุษย์เอยจะทำอย่างไรดี กินกับกามสองอย่างนี่แหละ เป็น ของ ควรคิดให้ มาก เท่าที่จะมาก ได้ เพราะกินกับกาม ๒ อย่างนี้แหละ พาให้มนุษย์ต้องทุกข์เหนื่อยยาก อย่างอื่นไม่มี ถ้ามนุษย์ต้องการพ้นทางทั้งสองนี้ ต้องเดินหนทางกลาง อย่างอริยประเพณี แล.

ในโลกมีอะไรบ้าง

"หลัก รูป เสียง สี กลิ่น รส กาม"

การงานที่ทำก็ดี คำที่พูดก็ดี ความคิดที่นึกไปก็ดี อาศัยสิ่งที่มีอยู่ในโลกทั้งสิ้น การที่ทำก็หยิบเอาของที่มี

อยู่ในโลกมาทำ การพูดก็พูดถึงเรื่องที่มีอยู่ในโลกนี่เอง การคิดก็คิดไปในสิ่งที่มีอยู่ในโลกนี่แหละ พระบัญญัติจัดไว้เป็น ๒ คือ สมมติสัจจ์กับปรมัตถสัจจ์ พระอริยะมารู้จบโลกนี่แล้วแลหนอ หายตื่นหายหวาดหายหลง มีใจเป็นธรรมอยู่อย่างนั้น ผู้ใดฝ่ายโง่ พาโลเป็นบ้า สำคัญสัญญา เอาโลกเป็นตน เป็นทุกข์เร่าร้อน เพราะนิสัยอ่อน ไม่รู้เหตุผล หลงรักหลงชัง เอาเป็นกังวล ไม่รู้แยบยล เบื้องต้นเบื้องปลาย โอ้โอ๋อนิจจา ในโลกนี้นา น่าระอาเบื่อหน่าย ล่อลวงเอาสัตว์ ผูกมัดเข้าไว้ ให้หลงอยู่ใน ทางโลกโลกีย์ ปวงปราชญ์ทั้งหลาย เมื่อรู้แยบคาย หาอุบายหลีกหนี กำหนดรู้ได้ ต้นปลายด้วยดี ท่านผู้เมธี รู้อย่างนี้ครัน ทางดีรู้ได้ ทางชั่วเข้าใจ รู้ได้ทุกอัน จนหายเมาหลง ดำรงใจมั่น ตั้งตรงพระนิพพาน สำราญใจเอย.

มนุษย์ใหญ่

มนุษย์ใหญ่ตนนี้โตมาก โตกว่าสิ่งที่โตทั้งหลาย ใหญ่กว่าสิ่งที่ใหญ่ทั้งหลาย โลกที่มนุษย์อาศัยอยู่นี้เขาก็

ไม่รู้จัก ดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์ ดวงดาวต่าง ๆ เขาก็ไม่รู้จัก ดวงดาวต่าง ๆ ทั่วแสนโกฏิจักรวาฬเขาจะเห็นเป็นอนู ปรมาณู ที่ปลิวอยู่ ลอยอยู่ทั่ว ๆ ไป ในอากาศที่กว้างใหญ่ไพศาล อวกาศอันหาที่สุดมิได้นั้น มนุษย์ใหญ่ก็รู้จักขอบเขตของมัน

มนุษย์เล็กเช่นคนเรา มนุษย์ใหญ่มองด้วยกล้องขยายล้านเท่ายังมองไม่เห็นเลย โลกคือแผ่นดินนี้มนุษย์ใหญ่จะเห็นเป็นผงปรมาณูที่ละเลียดที่สุด ปลิวลอยอยู่เหมือนดวงดาวทั้งหลาย แล.

เพราะเหตุไรถึงจตไปนิพพาน

เพราะถ้าเกิดเป็นมนุษย์อยู่อย่างนี้ ก็เป็นอยู่อย่างนี้ ดูซิน่าเบื่อน่าระอา เดี๋ยวกิน เดี๋ยวนอน เดี๋ยวเดิน เดี๋ยวยืน เดี๋ยวนั่ง เดี๋ยวนิ่ง เดี๋ยวหลับ เดี๋ยวตื่น เดี๋ยวดื่ม เดี๋ยวพูด เดี๋ยวเคี้ยว เดี๋ยวขี้ เดี๋ยวเยี่ยว เดี๋ยวนุ่ง เดี๋ยวห่ม เดี๋ยวคิด เดี๋ยวโลภ เดี๋ยวโกรธ เดี๋ยวหลง เดี๋ยวลัก เดี๋ยวขโมยกัน เดี๋ยวเบียดเบียนฆ่าฟันกัน เดี๋ยวอิจฉาริษยาหวงหึงกัน อะไรจิปาถะ

พรรณนาไม่ไหว เดี๋ยวเจ็บ เดี๋ยวไข้ เดี๋ยวแก่ เดี๋ยวตาย แล้วก็พลัดพรากจากของรักไป ลูกเมียก็พลัดกัน ที่บ้านเรือกสวนไร่นาก็ทิ้งไป ข้าวของเงินทองก็ทิ้งไป ต้องละสิ่งทั้งปวงไปอย่างนี้ ตัวมนุษย์เองก็เน่าผุพังไปไม่มีชิ้นดี ชาวเราเอ๋ยมาหลงโลกอยู่เอาอะไรกันนี่ ในโลกนี้หาแก่นสารอะไรมิได้เลย เป็นโลกทุกข์โลกทรมาน มนุษย์เอ๋ยในโลกนี้หาของดีของจริงไม่ได้แล้ว จะยึดเอาร่างกายก็ไม่มีแก่นสารอะไรเลย กระดูกก็เป็นท่อน ๆ เส้นเอ็นก็อ่อน ๆ เนื้อหนังก็นุ่มนิ่ม อมเลือดอมหนองเต็มไปด้วยโรคภัยไข้เจ็บ เป็นเหนียงเป็นไต เป็นหูดเป็นผี เป็นริดสีดวงมองคร่อ เป็นไอเป็นหอบเป็นหืดเป็นขี้เรื้อนกุฏฐัง เป็นเน่าเป็นหนอน เป็นโรคต่าง ๆ เห่นโรคตา โรคหู โรคจมูก โรคปาก โรคฟัน โรคลิ้น โรคผิวหนัง โรคปอด โรคม้าม โรคตับ โรคไต โรคลำไส้ โรคทวารหนัก ทวารเบา โรคดี เสลด โรคหัวใจ โรคมือ โรคเท้า โรคแก้ม โรคคาง โรคสันหลัง พรรณนาไม่ไหว ถ้าพิจารณาแล้ว ก็เป็นโรคไป

ทั่วสรรพางค์กาย และอะไรมิอะไรอย่างอื่น ๆ อีกนับไม่ถ้วน ในโลกมนุษย์มีอย่างนี้ชั่วนิรันดร สาวถอยหลังไปอีกแสนกัลป์ ก็มีอยู่ เป็นอยู่อย่างนี้ หรือไปในอนาคตข้างหน้าก็มีอยู่เป็นอยู่อย่างนี้ ถ้ามีตัวมีตนอยู่ก็จะเห็นอยู่อย่างนี้ชั่วนิรันดร พระอริยะเจ้าท่านเห็นอยู่อย่างนี้ ท่านจึงนิพพานเสีย.

เรือน ๓ น้ำ ๔

ว่าด้วยคุณพระมารดา

เรือน ๓ คือ เรือนครรภ์ ๑ เรือนนอก ๑ เรือนตัก ๑ น้ำ ๔ คือ น้ำใจ ๑ น้ำถัน ๑ น้ำคำ ๑ น้ำแรง ๑

เป็นเกราะกันภัยเมื่อปฏิสนธิอยู่ในครรภ์ เมื่อคลอดออกนั้น เหมือนเอาชีวิตแลกเอาบุตร สุดสวาทของแม่เอ่ย คลอดออกมาแล้วหรือเจ้า แม่ดีใจด้วยลูกเจ้าไม่รู้จะเอาอะไรมาเปรียบปาน เข้าปกป้องประ–คองขวัญ แล้วแนบชิดสนิทนอน เนื้ออ่อนก็อุ่นด้วยแอบกับอกพระมารดา มาม่งมาขวัญมา เสียงมารดาปลอบทารก มืออ่อนของแม่ก็ช้อนยกขึ้นไว้บนตักทนุถนอมด้วยความรัก เอาใส่เปลแล้วเห่ไกว เห็นลูกหิวเอาถันใส่ที่ช่องปากให้ดูดนม ทั้งข้าวป้อนก็อุดม ด้วยผลไม้ให้หายหิว พระคุณเอ่ยช่างมากมายเสียนี่กระไรไม่รู้ว่าจะเอาสิ่งใดมาเปรียบปานพระคุณของมารดาได้ ซึ่ง

มีพระคุณอันยิ่งใหญ่ยิ่งกว่าพื้นพระธรณี น้ำหนักอันใดก็ไม่มีมาเทียบได้ให้เทียมทัน เหลือที่จะแทนทดจะสนองพระคุณได้ เป็นปูชไนยอันเลิศแล้วแก้วแม่เอย

ค่าน้ำนมและข้าวป้อน กระดานรองนอนของแม่ ข้าใหญ่พื้นพสุธาก็เทียบไม่ถึงเลย.

เรือน ๓ น้ำ 4
ว่าด้วยสมบัติหญิง

เรือน ๓ คือ เรือนผม ๑ เรือนอยู่ ๑ เรือนครัว ๑ น้ำ ๔ คือ น้ำใจ ๑ น้ำกิน ๑ น้ำใช้ ๑ น้ำปูน ๑

เรือนสามกับน้ำสี่ เป็นของมีแต่โบราณ แต่ครั้งดึกดำบรรพ์ เป็นเครื่องประดับกับนารี หญิงใดผู้ใจภักดิ์ น้ำใจรักประเสริฐศรี จงจำไว้ให้ดี ดังสร้อยคล้องประคองงาม เรือน ๑ คือเรือนผม ช่างเหมาะสมดูดกดำ รับหน้าพาให้งาม เทพประสาทให้สตรี หญิงใดได้ผมดกถ้าสกปรกจะหมองศรี หญิงใดสงวนดี บรรจงสางให้สมทรง เป็นที่เสน่หา ทั้งเนตรหน้าดูย้ายง คมขำล้ำอนงค์ พาส่วนอื่นให้พลอยงาม ชายใดประสบพักตร์จะนึกรักและเดินตาม หวังปองสนองงาม อยากจะได้ไว้เหย้าเรือน ความจริงเป็นหญิงนี้ จำต้องมีชายเป็นเพื่อนตามเพศผู้ครองเรือน เพื่อสืบพันธุ์เป็นวานวงศ์ ในโลกของเรานี้ มีชั่วดี ณ อนงค์ มีกาต้องมีหงษ์ ท่านชักเทียบเปรียบกันมา ให้เลือกเอาข้างดี จะเป็นศรี

แก่กัญญา เราจึงแต่งตำรา มาเขียนไว้ให้จดจำ เรือน ๒ คือเรือนอยู่ เจ้าจงรู้และทำตาม หมั่นกวาดสะอาดทำ อย่าได้ทิ้งรกรุงรัง ที่นอนเสื่อหมอนมุ้ง ผ้าห่มนุ่งจะไว้วาง ของสามีกับของนาง อย่าให้ปนระคนกัน หมั่นซักหมั่นฟอกล้าง ทั้งของนางและผัวขวัญ เครื่องเรือนของทุกอัน จงจัดสรรให้เหมาะสม แขกไกลเขาไปมา เขาจะพากันเชยชม ผัวนางก็นิยม เผ่ารักใคร่ไม่เว้นวัน เรือน ๓ คือเรือนครัว ของดีชั่วมีทุกอัน โอ่งอ่างถ้วยแกงขัน เครื่องหุงต้มหม้อข้าวแกง พริกกะปิหอมมะเขือ ปลาร้าเกลือของสดแห้ง จงขยันหมั่นจัดแจงนิ่งดูดายไม่เป็นผล หลนปลาร้าจงกรองก้าง จะแกงนางต้องแยบยล ประสมส่วนให้ชอบกล ให้เหมาะปากกับสามี ผัวจะรักเป็นนักหนา โบราณว่าไว้เข้าที เสน่ห์จะหวักของนางนี้ ผัวจะรักไปจนตาย เรือนครัวรักษายาก ทั้งเศษกากมีมากมาย ใจไม่คล่องมือไม่ไว จะเหม็นหืดูน่าชัง เรือน ๓ ที่เล่ามา จงอุตส่าห์หมั่นระวัง เป็นเรื่องสำหรับนาง ถ้าทำได้จะเกิดศรี ต่อไปจะได้

กล่าว ถึงเรื่องราวของน้ำสี่ เป็นเรื่องของนารี จงจำไว้ประดับนาง น้ำหนึ่งคือน้ำใจ เป็นสิ่งใหญ่จงระวัง ผัวจะรักหรือจะชัง เพราะใจหญิงสิ่งสำคัญ ใจคดไม่ตรงเล่า สามีเจ้าจะหุนหัน หึงหวงและตีรัน แล้วแช่งด่าไม่ปราณี ใจตรงและซื่อรัตย์ เหมือนผูกมัดใจสามี รักใคร่ไม่หน่ายหนี ประคองขวัญจนวันตาย น้ำสองคือน้ำกินตามที่ถิ่นต้องมีไว้ ข้างนอกและข้างใน ที่เรือนอยู่ดูให้ดี อีกทั้งน้ำล้างหน้า จงจัดหาให้สามี เลือกดูน้ำที่ดีใสสะอาดปราศจากผง น้ำ ๓ คือน้ำใช้ จงตักไว้ให้เต็มโอ่ง เปร่ะเปื้อนก็เทลง ตักไว้ใหม่ใช้น้ำดี น้ำ ๔ คือน้ำปูน จงเพิ่มพูนไว้ให้มี ปูนขอดเต้าไม่เข้าที จะเป็นที่คนนินทา โบราณท่านว่าไว้ จำใส่ใจเป็นตำรา เพราะปูนเป็นเจ้าหน้า แขกเหรือมาพูดจากัน ไม่มีปูนจะกินหมาก แขกจะจากกลับบ้านพลัน นึกในใจอยู่ครัน ๆ แล้วติว่าด่าข้างหลัง ปูนขอดเต้าข้าวขอดหม้อ แม่รูปหล่อจงระวัง น้ำขอดโอ่งนะนวลนาง โบราณอ้างว่าอับศรี สิ่งใดขาดจงเร่งหา ที่ไม่มาต้องให้มี ตามระบอบ

ประเพณี ควรจำไว้ใส่ใจนาง ทำได้เหมือนดังว่า จะเป็นตราประดับนาง สิริมีสำอาง อุดมเลิศประเสริฐครัน เงินทองจะไหลมา ดุจดังนางออกพืชพันธุ์ สินทรัพย์นับอนันต์ จะหลั่งไหลมามากมายเอย.

สมบัติชาย ๖

พระสึกประเพณีไทย เรียกว่าทิด
บัณฑิตนี้มีต่อโลก มานาน
แต่ครั้งโบราณกาล เก่าพร้อง
หมายถึงผู้ชำนาญ ศิลปศาสตร์
ท่านเป็นทิตไป่พร้อง ใช่ฑิตจอมปลอม
บางคนบวชอยู่ที่ วัดวา เฮย
พอสึกจากพระมา เรียกฑิต
หาความรู้ติดตัวมา ไป่ได้
ทิดดั่งนี้กะพิดิด เรียกทิดดังฤๅ
โลกนี้หาคนดีสืบ ตระกูล นาพ่อ
เจ้าสาวเขาจึงพา กันรอหนุ่ม
ให้บวชเรียนศึกษา ศิลปศ สตร์ก่อน
รู้หลักหนักเบาซุ่ม จึ่งร่วมสมาคม

● บวชแล้วไม่รู้ศิลป วิชชา เฮย
เจ้าสาวคิดระอา ห่างห้อง
กลัวเสียวงศ์พงษา อนาถจิต
ถ้าคนชายโง่เง่า กลัวเศร้าหมองศรี

● หลักพระพุทธเจ้ามี มานาน เฮย
บัญญัติไว้ ๖ ประการ ยิ่งแล้ว
สำหรับเป็นชายชาญ ควรรู้ ไว้นา
เรียนไว้เหมือนได้แก้ว ส่องสร้างทางเจริญ

● นับหนึ่งตั้งแต่คุณ บิดามารดา
พยะอาจารย์ครูบา มิตรสหาย
อีกทั้งบุตรภรรยา บ่าวไพร่
รวมสมณะชีพราหมณ์ด้วย เรียกทิศ ๖ ประการ

● ทิศ ๖ นี้ หลักทาง พุทธศาสนา
บวชรู้แล้วสึกออกมา จึงเรียกว่าฑิต
บวชแล้วไม่ศึกษา เป็นทิดเปล่า ๆ
ได้ยินแต่เสียงทิด ๆ เขาประดิษฐ์เรียกกัน

โรงพิมพ์ประยูร หลังกระทรวงกลาโหม พระนคร
ทองเย็น ปานะดิษฐ์ ผู้พิมพ์โฆษณา 2514

